

Ban punten, film lessen, gebruik gsm
VAN ONZE REDACTEUR **STIJN COOLS**
DS 2017-08-30

Een school die niet langer werkt met de eerste, tweede en derde graad maar zich uitsluitend op tieners richt, een directrice die het geven van punten heeft afgeschaft, een leraar die filmpjes maakt van zijn lessen zodat zijn leerlingen die thuis nog eens kunnen bekijken: het Vlaamse onderwijslandschap verandert niet alleen door grote hervormingen maar ook door kleine initiatieven, vaak van onderuit.

‘We hebben de laatste jaren die innovatie heel hard aangemoedigd. Met het GO!-onderwijs werken we niet top-down, maar vanuit de vele initiatieven aan de basis. En dat laat zich voelen in alle aspecten, van de lesmethode tot de infrastructuur en het personeel’, zegt afgevaardigd bestuurder Raymonda Verdyck. Dat hoeft niet te leiden tot grote omwentelingen, zoals in het geval van de BroeBELschool (*zie onderaan*), die ook tot het GO! behoort. ‘Wat we bijvoorbeeld op veel scholen nu al zien, is dat er veel meer **vakoverschrijdend** wordt gewerkt, dat leerkrachten veel meer in **teamverband** werken en dat ze de leefwereld van de leerlingen ook als vertrekpunt gebruiken.’

‘Vroeger kregen de leerlingen de stof meer met de paplepel. Nu hebben ze een actievere, onderzoekende rol. Bijvoorbeeld door **iPads of gsm’s** in de klas juist niet te verbieden, maar te **laten gebruiken** bij opzoekingen voor bepaalde projecten.’

Is nieuw ook beter?

Gebeurt succesvolle vernieuwing alleen van onderuit? Volgens Geert Kelchtermans, hoogleraar Onderwijsvernieuwing aan de KULeuven, moet het van twee kanten komen: zowel van de overheid en de koepels als van het werkveld.

‘Succesvolle vernieuwing steunt op prikkels in beide richtingen. Maar altijd moet de vraag gesteld worden: is vernieuwing wel een verbetering? Het antwoord is niet altijd makkelijk. Want hoe definieer je goed onderwijs? Wat is beter? Zijn dat betere resultaten? Is dat een verbeterd welbevinden? Heel veel zaken zijn niet te meten.’

Een school waarvan de pedagogische visie is geschoeid op jeugdacteur Marc De Bel, dat klinkt verregaand. ‘Er bestaat vrijheid van onderwijs in Vlaanderen’, merkt Kelchtermans op. ‘Maar tegelijkertijd zijn er de nodige decreten om die vrijheid te bewaken.’

Innovatie valt niet overal even goed. Maar volgens de hoogleraar hoeft verzet vanuit het onderwijs niet per se synoniem te zijn voor een conservatieve houding. ‘Verandering vraagt veel energie. Weerstand van leerkrachten hoeft zeker geen luiheid of gemakzucht te zijn. Het is vaak net een blijk van geëngageerde betrokkenheid, uit de overtuiging dat wat nu gebeurt goed of zelfs beter is dan wat voorgesteld wordt.’ ‘Uiteindelijk kan men veel dingen zeggen en opleggen, maar **het zijn vaak de leerkrachten zelf die met ideeën komen of een leerplan op hun eigen manier invullen**. Ook dat is vernieuwing.’

Spelenderwijs leren op de Marc De Bel-school

Plaats om te ravotten, contact met de natuur, geen huiswerk. Wat als een gevierd jeugdacteur zijn droomschool mag uittekenen?

VAN ONZE REDACTEUR **STIJN COOLS**

WAREGEM

Een jaar geleden, zomer 2016

Tijd om het roer om te gooien, meenden ze vorige zomer op de GO! Leefschool Het Biezebos in Waregem. De directie besloot over te stappen op een nieuwe pedagogische visie. Niet die van Rudolf Steiner of het katholiek onderwijs, maar die van Marc De Bel. De gevierde jeugdacteur en ex-leerkracht wil een onderwijs waarin de kinderen centraal staan, waarin ze plezier hebben in het leren. Is dat gelukt?

Een jaar later, zomer 2017

Terwijl de kleuters vanuit de tuin voor hun klas naar binnen stormen voor een voorleesmoment, zit het zesde leerjaar een ontsnapte kip achterna. Op de achtergrond pronken **houten banken gemaakt uit rottende bomen**. De gangen zijn behangen met kleurrijke **kunstwerken**. Directrice Vanessa Truyen ziet het graag gebeuren: 'We willen hier weg van het traditionele onderwijs.'

In principe kan iedere school een BroeBELschool – zoals dat heet – worden. Noodzakelijk is wel om de tien pijlers die Marc De Bel opgesteld heeft, te onderschrijven. Zoals: **contact met de natuur**, **'faalplezier'**, spelenderwijs leren en levenslang dromen, om er maar enkele uit te halen.

Drinkfontein

Gevraagd naar hoe de school in een jaar tijd veranderd is, zijn Milan, Noah en Steffie het volmondig eens met elkaar: 'Nu is het leuker.' De drie leerlingen vinden bijvoorbeeld het BroeBEL-parlement – een van de pijlers van De Bel – een grote vooruitgang. De kinderen krijgen er inspraak in het beleid van hun school. 'We kunnen er allerlei voorstellen doen. Bijvoorbeeld om glijbanen vanuit de klas naar een zwembad op de speelplaats te laten gaan. Of om een drinkfontein te plaatsen.'

Directrice Truyen: 'Niet alles kan gerealiseerd worden, maar we zullen altijd uitleggen waarom iets wel en iets niet mogelijk is.' Intussen is er een verplaatsbare drinkfontein aangekocht.

Nog een belangrijke pijler is de natuurbeleving: het staat de leerlingen veel meer vrij dan vroeger om te ravotten in het groen rond de school. 'Vroeger kregen we vaak te horen dat iets te gevaarlijk was, nu veel minder', klinkt het bij Noah, Milan en Steffie.

Naast de klassen ligt nog een rijtje **moestuinen**. Zelfs de **kleuterklassen hebben eigen buitentuintjes**. 'Die tuintjes zijn echt een verlenging van het klasgebeuren', zegt Truyen. 'Jas en sjaal aan, muts op, en onze kleuters gaan naar buiten om verhaaltjes te vertellen en liedjes te leren.'

Het zijn overigens vaak leerlingen uit het lager onderwijs die de verhaaltjes komen vertellen. Nog zo'n pijler van De Bel, die luidt: 'We maken deel uit van een groter geheel'.

Toch nog beetje huiswerk

Een stelling: zelfs in lager onderwijs is van buiten leren nodig. De drie leerlingen: 'Dat dachten ze hier vroeger ook. Het was echt volgens het boekje. Zo en niet anders.'

De directrice interenieert. 'We proberen het nu vooral niet sec aan te pakken, maar meer spelenderwijs te doen. De maaltafels kun je op verschillende manieren leren, door bijvoorbeeld met flitskaartjes te werken of een spelletje met dobbelstenen te doen. Ze voelen niet dat ze aan het leren zijn.'

Over één pijler zijn de vielen nog niet gelijkgesteld. '**Geen huiswerk**', zijn de kinderen van oordeel. Een visie die Marc De Bel volgt. En het is inderdaad al serieus verminderd, maar helemaal gedaan is het nog niet.

'We geven zeker geen dagelijks huiswerk meer. Maar wel nog wat: **in het eerste jaar moet je de schrijfvaardigheden en lezen oefenen. In het tweede jaar staan de maaltafels centraal. In drie en vier valt huiswerk misschien wel te schrappen, maar in vijf en zes moet ook de voorbereiding op het secundair onderwijs gebeuren'** (*zie reactie onderaan*), zegt Truyen. Maar het laatste woord is hierover zeker nog niet gezegd. 'We zijn er zoekende in.'

Boeken De Bel verplicht

Wat met de ouders? Die hebben toch wat gemengd gereageerd op de installatie van de BroeBELschool: er haakten er af, en er kwamen erbij. 'Maar bijna alle kinderen op onze school vinden BroeBEL wel leuk',

zeggen de drie leerlingen bijna in koor. De directrice maakt zich ook sterk dat de overgang naar het secundair onderwijs even vlot zou moeten verlopen als in het verleden.

De uitdaging voor dit schooljaar is om alle pijlers van de BroeBELschool verder in de vingers te krijgen. ‘En ja, de boeken van De Bel zijn hier verplichte lectuur’, zegt een lachende Truyen.

De aansturing van de BroeBELscholen gebeurt niet door Marc De Bel zelf, maar door een vzw. Die laat zich nog wel inspireren door De Bel, maar heeft intussen een eigen dynamiek. Momenteel zijn er twee scholen die werken volgens de BroeBEL-filosofie en een derde die er intern mee experimenteert. Ook worden er workshops en inspiratiedagen georganiseerd. ‘We werken met heel veel enthousiasme, maar financieel is het niet altijd even makkelijk’, geeft woordvoerder Bina Bervoets nog mee.

REACTIE

Huiswerk in de eerste klas is nodig om schrijf- en leesvaardigheid te oefenen? Dit is helemaal niet nodig en kan net zo goed – en zelfs beter, want als leerkracht heb je er meer zicht op – in de klas gebeuren.

Huiswerk in de tweede klas om de tafels te oefenen? Niet nodig: dit moet in de klas gebeuren.

Geen huiswerk in derde en vierde klas? Inderdaad.

Huiswerk in vijfde en zesde klas als voorbereiding op het secundair onderwijs? Vijfde en zesde klas hoeven helemaal niet voor te bereiden op het secundair. De leerstof in 5 en 6 is net als alle andere leerstof in alle andere klassen gericht op de ontwikkeling van de kinderen, niet op een of andere voorbereiding.